

V Gorici, 7. decembra 1876.

Tečaj VI.

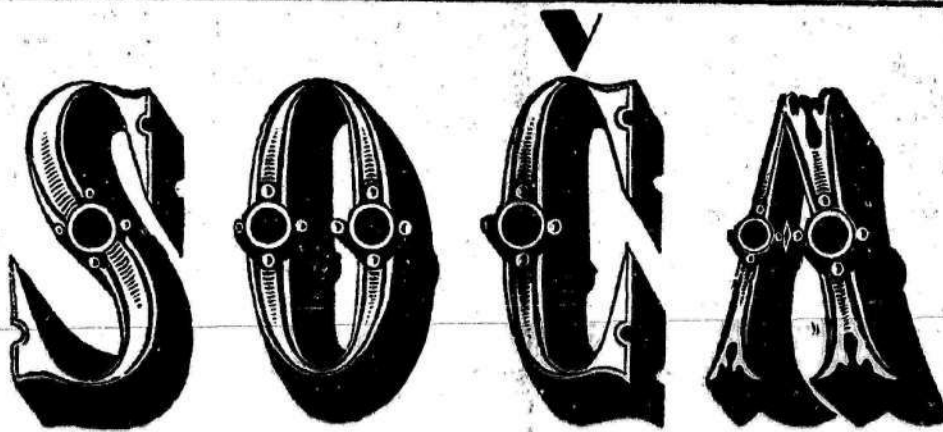
„Soča“ izhaja vsak četvrtak in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Pri oznanilih in prav tako pri „poslanicah“ se plačuje za navadno tistopono vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ „ 2 „
6 „ „ „ „ 2 „

Za večje črke po prostoru.

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici v tobakarnici v gosposki ulici blizu „treh kron“. — v Trstu v tobakarnici „Via della caserma 60“.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo pod naslovom: Viktor Dolenc v Gorici. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Glasi slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Naš notranji položaj.

Uže večkrat smo povdarjali na tem mestu, da dualizem nima v sebi takih korenin, ki bi dajale državi ono trdno podlago, katero potrebuje vsako društvo, če hoče vrló razvijati se na korist celokupnosti. Avstrija boleha uže celo desetletje na posledicah dualizma in vsaki čas bati se je jako nevarne krize. To nam dokazuje prav denašnji položaj. Ogrji namreč zahtevajo, da se dualizem izvrši popolnoma; oni nočejo več z nami nobene zveze; njim gre v prvi vrsti za Ogersko, za Avstrijo se le toliko zmenijo, kolikor je to potrebno njihovim interesom, to je kolikor jo potrebujejo za zlaščanje bremen. Ogrska politika je popolnoma egoistična in izkorištuje položaj, v katerega so nas spravili ustavoverci. Ti zadnji so namreč z Ogrji napravili pogodbo, da jim pomagajo k dosegu separatističnih namer proti temu, da jih zadnji pusté gospodarici takraj Litave. Zedinili so se, kako bodo razdelili medvedovo kožo, kako bodo iz Slovanov napravili si plačujoče in molčeče sluge. A greh se maščuje, gotovo prehitro pili so za medvedovo kožo ti največji nasprotniki vsega, kar je slovansko, kajti zdaj ko stojimo pred vprašanjem ponovljenja ogerske pogodbe, stojimo tudi po preteku brzih 10 let, katera doba je v življenju narodov le trenutek, pred takimi težavami in zmešnjavami, da nij skoro več misliti na konečno poravnavo in da je postala taka kriza, ki bo tirjala odstop ali našega ali pa ogerskega ministerstva. Ogrji tirjajo namreč razdvojenje narodne banke v zmyslu dogovorov obeh ministerstev, ogerskega in našega, a te dni je bil na Dunaji shod ustavovernih poslancev, katerega se je udeležilo čez 180 udov omenjene stranke in pri katerem se je sklenilo, da ustavoverci ne bodo nikoli privolili v ono osnovo.

Vsled tega so iz Dunaja telegrafovali v Pešti navzočnima ministroma Depretisu in Lasserju, katera sta se udeležila seje obojih ministrov, kateri je predsedoval sam cesar. A tudi ta jako važna seja je ostala nekda brez uspeha in najbrže bode cesarjevo posredovanje uplivalo saj na to, da Ogrji zdaj, ko je Avstrija v jako delikatnem položaju nasproti rešenju orijentalnega prasanja, nekoliko odjenjajo in da pride do kacega le začasnega rešenja bankinega prasanja in morda celo do samo kratkega podaljšanja ogerske pogodbe. S tem pa ostane odprta rana in predno bo

dolgo, prišlo bode do resnega razpora. Kriza ostane torej permanentna in ker nij s kerpanjem prav čisto nič doseženo, smemo biti gotovi, da se bode na dualizmu razbila vsa modrost naših ustavovercev. Danes je uže vsak pametno misleči človek poznajoč naš položaj prišel do prepričanja, da smo blizo važnih notranjih in zunanjih dogodkov.

Da Avstrija posede Bosno, predno pretečeta dva meseca, o tem se v merodajnih krogih posebno pa hrvatskih z največo odločnostjo trdi, da pa bode to posedanje oznanjevalo važne notranje premembe, o tem nij dvoma, kajti taka zunanja politika se ne strinja z osebami, katere stoje na krmilu in tudi sedanja notranja naša politika nij v soglasju s tem činom. Mogoče je torej, da se zdaj zaradi zunanje politike luknja le provizorično zakrpa; a dolgo ne more trajati tako, posebno pa z ozirom na Hrvatsko, katera bo prihodnje leto tudi zahtevala od ogerske vlade revizijo pogodbe hrvatsko-ogrske. Ti možje, ki so zdaj na krmilu, najbrže ne bodo pri rešitvi ne ogerskega, ne jutrovega prasanja, drugi faktorji so k temu poklicani in zatorej moremo uže danes reči: kriza je začela in ostane v permanenci; nje odstranjenje je vprašanje bližnjega časa.

Dopisi.

V Gorici 29. novembra. (Beseda v goriški čitalnici. — Slavec. — Prepír mej Italijani. — Nekaj za ohranitev slovenske narodnosti.) Zadnja beseda v goriški čitalnici v saboto dne 26. t. m. nij bila posebno močno obiskana, a program jako zanimiv. Kar se tiče petja, je naš zbor sopes pokazal, kaj zamorejo dobri glasovi pod krepkim vodstvom. Hajdrihov zbor „Jadransko morje“ je težka, pa prav lepa kompozicija in naši pevci so jo tako peli, da so občinstvu pokazali vse njene krasote. Samo nek basist, ki navadno rad kritizuje, „zbučal“ je par taktov pred drugimi pevci, kar pa nij motilo občinstva. To naj bode nje mu in tudi kakemu drugemu v poduk, da je treba skušnje pridno obiskovati. „Dijaška“ je šla krepko in točno. Največ efekta pa je napravila za naše občinstvo popolnoma nova Maškova pesen „Pri zibeljki“, katero so morali naši pevci po burnem aplavzu po-

navljati. V gospodu pl. Furlaniju, ki je ta večer prvokrat v goriški čitalnici nastopil kot deklamator, zapazili smo jako sposobno moč za naš slovenski oder. Posebno hvaležni pa moramo biti gostinji iz Vipave, gospodični Luizi Dolencjevi, ki je igrala prelepo in težko fantazije „v prognanstvu“ s tako spretnostjo in občutljivostjo, da smo jo kar občudovali in da jo po vsej pravici smemo imenovati mojsterco na glasoviru. To gospodično smo slišali in pohvalili uže pred 3 leti; a če je uže tistikrat pobro igrala, prepričali smo se, da je po tistem času še dosti napredovala. S tem smo na kratko popisali zadnjo besedo v čitalnici, s katero je začela čezimska zabavna sezona. Menimo, da je tudi mladina, ki je po besedi rajala do jutra, zadovoljna sè začetkom in da bode v prih. letu naša čitalnica prav tako sčovala zaradi krasnih zabav, kakor je slovela 2 zadnji leti.

Naši goriški Italijani so si močno v lasch zaradi poslancev dr. Pajerja; Isončevci napoli so namreč vse žile, da bi bili Pajerja vrgli v velikem posestvu; a nij šlo in zaradi tega zdaj „Isonzo“ sopes prinaša dolge filipike pa mu očita to, da je v šolskem svetu glasoval za vpeljavo nemškega podučnega jezika v srednje šole itd. Ker pa je dr. Pajer zdaj dosegel svoj namen, se malo brig za vse to morda tudi opravičeno natolcevanje. Italijansko liberalno stranko strašno jezi, da je pri zadnjih volitvah v dež. zbor prodrlo preveč vladnih kandidatov. V tem obziru so Italijani dosti na slabšem, nego mi, in če se prav nam morda kedaj posreči, da bomo povsod volili samo neodvisne in odločne narodnjake, se to Italijanom težko kedaj posreči, Vlada pri nas ne bi si niti upala postaviti svojih kandidatov, ko ne bi imela na svoji strani par mož na razpolganje, ki so slovenskemu narodu uže koristili.

Proti nam Slovincem tudi vlada ne sme tako postopati iz različnih razlogov in čudno je, da se nij še zdaj vlada odločila za to, da tudi ona brani slovenstvo tukaj na meji Italije, od kder Avstriji pri vsej zunanji prijaznosti preti vedna nevarnost.

Ker smo uže pri tem razmišljanju, naj našim narodnim in morda tudi vladnim krogom podamo v predvarek nekatere neprilicnosti in krivice, ki se gode otrokom slovenskih staršev v Gorici. Vsako leto se v Gorici naseli mnogo Slovencev, ki se oženijo tudi sè Slovenkami; većinoma so ti ljudje obrniki, mali

LISTEK.

Jurčičeva „slovenska knjižnica.“

[V. zvezek:

Župnik Wakefieldski.

„Povest“, pravi Göthe dalje (str. 384.) „vodi takega moža na njegovem potovanju skozi veselje in terpljenje. Od strani do strani zanima nas bolj njene razvitek, ker sklepa popolnem naravne in navadne razmere s čudovitimi in redkimi. To ravno versti to povest med najboljše romane, ki so bili doslej spisani. Razen tega ima ta roman še veliko prednost, da je popolnoma nrašten, da je celó kerščanski v pravem čistem pomenu te besede. Predočuje namreč, kako je obdarovana dobra blaga volja, ki se stanovitno derži pravice; spričuje neomahljivo zaupnost v boga in konečno zmago blagega nad hudobijo,—in vse to spričuje brez najmanjše svetohlime in neslanosti. Teh napak je pisatelja varoval olikan duh, ki se tu povsodi kaže kot ironija. Tako nam to delce ponuja toliko modrosti, kolikor ljubeznjivosti. Spisatelj doktor Goldsmith brez dvombe dobro pozna človeško življenje, njegove dobre strani, pa tudi njegove napake.“

„Lehko si mislim (pravi Göthe na str. 385.), da moji čitatelji poznajo to povest in se je dobro spominjajo. Kedor sliši tu prvokrat jo imenovati in kedor bode napeljan, da jo znova čita, oba mi bodeta vedela hvalo.“— Tako je uže leta 1811 pisal Gö-

the, gotovo veljaven soditelj o takih stvareh.

Armin Hettner v Draždanih, eden izmed prvih sedanjih nemških kritikarjev in lepoznancev, govori v svojej temeljitej zgodovini angleškega slovstva (Die englische Litteratur von 1660—1770, I. str. 463.) o tej knjigi tako-le:

„Razen Robinson Crusoea pač nij nobena angleška knjiga bolj priljubljena in bolj razširjena kot je župnik Wakefieldski.“

„Kedo ga ne pozna in ne ljubi blagega in krepstnega pridigarja na kmetih, ki svojega neomahljivega ljudoljublja in svoje verne zvestobe proti kreposti nikdar ne zataji, zataji jih tudi ne, ko mora preterpeti najzopernejše reči od ljudi in skušiti najtežavnejše izkušnje? Kedo ne pozna in ne ljubi njegove dobre, uže nekoliko bolj posvetne žene, njegovih lepih hčeri, Olivije in Sofije, in njegovih sinov, junaškega Jurija, krasnega Mojzesa, ki se po izgledu očetovem odlikuje po svojej nedolžnosti in svojem terdnem zaupanju v boga, ob kratkem, kedo ne pozna in ne ljubi vso krasno rodbino do Dika in Bila, malih ljubljencev očetovih?“

Enako sodi Moric Carriere, glasoviti lepoznanec v Monakovem. Ta piše (v Die Kunst im Zusammenhange der Culturentwicklung und die Ideale der Menschheit V. Band: Das Weltalter des Geistes im Aufgange, str. 73.): „Združene nahajam najboljše lastnosti Richardsona in Fieldinga v knjigi, ki se po obsegu in pojmu versti za njima, a najljubkejši združuje rodovinski duh ednega s humorjem dru-

zega, menim namreč župnika Wakefieldskega. Goldsmith, spisatelj te knjige, se je med sovrstniki odlikoval kot kritikar in zgodopisec; ta njegov roman pa mu zagotavlja neumerjonočnost ter je čez sto let še tolikanj razširjen in priljubljen čitatelem, kakor jim je bil priljubljen, ko je prvokrat prišel na svetlo (1766). Res da dejanje ni posebno izverstno izmišljeno ter je semtertija celó nekoliko neverjetno in pretirano a podobica župnikove hiše je tako poživljiva, vsi značaji so sebi primerno kaj vestno in naravno naslikani. Dobra blaga volja, ki se neprestano derži pravice in postenosti ter je zadnje obdarovana, podeluje celej povesti kaj terdno podlogo. Smešne malenkosti, ki se pokazujejo na krepstnih in plemenitih osebah, so z mično odkritoserčnostjo vpletene v ginjive razmere in dogodbe; vendar pa vse to nikdar ni pretirano. Prav primereno je Johnsona pesnika in prijatelja svojega proslavljal, „da je imel enako moč izbuditi smeh in jok in da je bil mili vladar človeškemu srcu.“ S temi besedami se M. Carriere spominja nagrobnega napisu Oliver Goldsmithovega. Prijatelji in čestitelji njegovi so v Westmunsterskej opatiji pisatelju postavili spomenik, na kateri mu je Johnson napravil nagrobno: Sive risus essent movendi, sive lacrymae affectuum potens at lenis dominator.“

Po vsem tem bi bilo pač od več zbirati še druge priče, kako so sodile o župniku Wakefieldskem. Zato ne navajam niti Tainea, njučenjšega in najbistrejšega sedanjega francoskega poznatelja angleškega slovstva, niti Alfreda Bougeaulta,

trgovci itd. Ti ljudje potrebujejo za svoje otroke, katere ne morejo doma obdrževati uže zaradi nadlegne, takih krajev, kamor lahko svoje otroke pošiljajo, da se uče moliti, in da se pripravljajo za ljudsko šolo, s kratka otročjih vrtov. Goriški magistrat je prav dobro razvidel, kolike koristi za širjenje italijanskega elementa na Goriškem so, a ki vrti in napravil jih je uže mnogo v prav kratkem času tukaj v Gorici, posebno pa po predmestjih, kder prebiva največ Slovencev. V teh italijanskih otročjih vrtih vcepja se slovenskim otrokom ljubezen do laščine in zaničevanje do maternega jezika in ko postanejo taki otroci zreli za šolo, so uže popolnoma poitalijančeni in starši so skoro primorani vpisati jih v italijanski oddelek vadnice, ali pa v magistratovo ljudsko šolo. Če je vlada Slovencev goriškim saj toliko pravična, da vzdržuje vadnico s slovensko parafelko, bi prav ona vlada morala tudi zato skrbeti, da bode slovenski oddelek vadnice zmerom imel zadosti naraščaja v mestu in prav za to bi bilo potrebno, da bi se v Gorici osnovalo tudi par otročjih, dobro urejenih vrtov z vladno podporo, ker goriški magistrat ne bode nikoli tako pravičen, da bi se oziral na želje in pravice mnogih v mestu živečih in davke plačujočih Slovencev. Kedor pozna natančno goriške razmere, bo precej spoznal, da naš denasnji opomin je vreden resnega pretresovanja, ozira se le na otroke, a meri jako daleč, namreč na razširjenje slovenskega in zajezitev nevarnega italijanskega elementa.

Naše zahteve so pa tudi vtemeljene v enakopravnosti, katero mora vlada vedno garantirati, tukaj na mejl pa še posebno iz državniške previdnosti. Naj bi torej naše polit. društvo v tem obziru obrnilo se do vlade in naj bi tudi naši novi zastopniki ne ostali indiferentni v tej jako važni zadevi.

V Avberju 2. dec. (Izv. dop.) Dandanes je pač prav žalostno stanje poljedelca ali posestnika, kajti potem ko se trudi od jutra do večera mislé, da si s tem zazluzi s potom na obrazu živeža, splavajo mu vse njegove nade od leta do leta po vodi. Zemljo z vsjo skerbjo in pridno obdeluje, da bi tudi dober pridelek imel, a letine so vedno revnejše, mej tem pa postajajo davki vedno viši, da jih res ne bode moč več plačevati. Naklada k nakladi se nam nalaga, mej katerimi jih je dosti nepotrebnih. Pred letom 1848 so ljudstva upila, da hočejo vedeti, kaj se na Dunaji godi. Zdaj vejo davkoplačevalci vse, kaj se godi, a v svojo zgubo. Kaj nam pomaga državni zbor, kaj deželni in cestni? Le to vemo, da nam ti zbori naklade nalagajo in take postavje delajo, kateré nam zopet le naklade rodijo. Le pomislimo, kake naklade so nam vzrastle vsled šolskih postav. Sicer se nam pravi, da na ta način se s časom povzdigne kmetijstvo na višo stopnjo in tudi jaz poznavam, da je izobraževanje tudi nam potrebno sedaj, ko vse napreduje, a vendar to tudi mi izprevidamo in občutimo, da naklade za šole so prevelike, katerih ne moremo že več prenašati. Pa poreče kedo, da brez stroškov nij mogoče poduka. Jaz pa pravim, da stroški se lahko znižajo ali zmanjšajo, če se šolstvo na deželi zopet po starem uredi. V velikih občinah naj bi bili učitelji, kakor popreje, ali v manjših naj bi podučevali, kakor preje, gg. dohovniki. Če se vse ne predruči in kmetovalcu v teh stiskah ne pomaga, naj se pa raji absolutizem zopet uvede.

Na Greti, 4. dec. (Izv. dop.) Človek bi skoro verjel, da tu pri nas se vse postavno vrši, pa motil bi se strašansko! Na primer c. k. pismonoše, ki imajo dolžnost po okolici pisma od hiše do hiše

najnovejšega pisatelja angleške slovnosti. Še manj mi je treba sklicavati se na druge.

Zato naj sklenem uže predolgo to naznanilo slovenskega župnika Wakefieldskega z besedami Angleža Macaulaya, ki pravi o Oliver Goldsmithu. „Bilo je nekaj slavnejših pisateljev; a morebiti nikdar ni bil kaki pisatelj v vsem bolj prijeten in mičen. Njegova pisava je bila zmirom čista in priprosta („easy“), pri nekterih prilikah pa ostrá in krepka („pointed and energetic“). Njegove povesti so bile zmirom ljubeznjive in kratkočasne („amusing“), njegov opis zmirom živ kakor slika (picturesque), njegov humor obil in vesel, vendar ne brez prilične trve ljubeznjive otožnosti.“ Tako Macaulay, gotovo sposoben sodnik o svojem imenitnem rojaku.

Glasoviti ta roman *) je njegovemu pisatelju pridobil pri vsem izobraženem svetu neminljivo slavo in lahko nanj obračamo besede Göthejevega Fausta:

„Es kann die spur von meinen erdentagen nicht in aeonen untergehen.“

Prijatelj slovenskega beletrističnega berila.

*) Še enkrat opozorujem slovenske čitatele na ta roman; naj se ga naročijo pri g. J. Jurčiču v Ljubljani. Podpirajmo slovensko knjižnico, da ne bode izdajatelj znova tožil kot zadnjič v SL. Narodu (9. novembra): „Človek pač ne more žrtvovati poleg dela in truda še vsega prislužka za izdavanje knjig.“ Žalibožel da s oprinarstake tožbe je preveč opravičeno.

nositi, se večkrat odtegnejo zakonom spolnovanja svojega posla ter izvršenja le na pol opravljajo. Se zgotovi večkrat, da vsaki pot, ko človek pričakuje pisma, ga ne dobi nikdar na dom, ker c. k. pismonoše ga v kakovej luknji puste drugim, naj ga oddajo.

Zgotovi se na ta način, da pismo roma od Kaja do Ticija in od poslednjega do Sempronija, predno adresatu v roke pride.

Vprašam, če bi bila kakova sila ali potreba, bi na ta način adresat ne mogel nemudoma spolniti želje v pismu navedene, ker ga ni o pravem času dobil! — Če pa uprašáš pismonošo, zakaj ti pismo na dom ne prinese, odgovarja ti prav lakonično: že ašaj riva (je reber); že ašaj fango (je blatno) itd. Jez si mislim, vendar niste tako trebušni, da se rebri bojite; — tudi „caballeri“ niste, da bi se po blatu hoditi ne mogli naučiti. Plačani ste, evo vam dolžnosti, na dom pisma nositi. — Meni se takove nezgode večkrat prigode, da moram pisma drugod iskati. Naj se to ko hitro mogoče odpravi! V IV. razredu popolna zmaga „Progresistov“; v III. dobili so po nosu; „Patriotica“ je 6 svojih na sedeže postavila.

Vreme imamo megleno in deževno — in zdaj bi bil prav primeren čas, da bi se teta „burja“ oglasila in megleni pajčolan kam drugam pognala! W.

Iz terzaške okolice, 3. dec. (Izv. dop.) Še nikoli ni bilo take agitacije zaradi volitev v trzaški mestni zbor nego letos. Progresova stranka zvesta si zmage v mestu začela je tudi po okolici riti. Te dni je po IV. okraju hodil oni zagrizeni sovražnik društva Edinost. Monferrá, okrajni načelnik Svetovanski in začasno tudi Rojanski, z enim magistratnim uradnikom in sta agitovala za nekega Rossatto, katerega ljudje navadno Sior Pepi dei condotti zovejo in kateri je tudi ž njima hodil in se kmetom ponujal. Ker pa v IV. okraju nij nič opravil, se je pa sedaj, kakor slišimo, za kandidata v VI. okraju zoper g. Nabergerja postavil in si je neki v svoji domači vasi tudi nekaj priveržencev pridobil. G. Monferrá-ja pa vprašamo, čemu se on v naše zadeve vtika; ali on še ne ve, da kmetje niso taki bedaki, da bi mu vse verjeli, kar jim pri litru kvasi? Njemu, kateri se je že Ferlugove smrti veselil mislé, da bo za njim v Rojanu načelnik postal, mu naravnost povemo, da rojanski zrak mu ne bi bil čisto nič ugodnej, nego mu je Svetovanski, ker v tem kratkem času, kar on sim zahaja, so ga Rojanci že dobro spoznali, kakošen da je. Moželj ta ima svoj urad v krčmi in večkrat se je že primerilo, da je marsikteri, ki je kaj potreboval, v krčmi v pričlo drugih svoje želje in potrebe moral razodeti. Ali je to prav, bo vsakdo lahko sodil; le tisti, kterega je to doletelo, nij bil dovolj pameten, da nij kar naenkrat se zoperstavil in v obraz mu povedal, da on mora stranke sprejemati v uradu in ne v kerčmi.

Iz Rojana, 28. nov. (Izv. dop.) Znano je uže, da IV. volilni okraj mestni, ki zastopa večidel male trgovce i posestnike slov. rodu, voli kandidate v mestni zbor, priporočane od patrijotičnega društva. Društvo je publiciralo imenik svojih kandidatov v italijanskem jeziku in zaukazalo plakate javno prilepiti na mestnih oglih. Večidel slov. trgovcev i posestnikov zastopa ta razred volilcev; zategavoljo so Slovenci v Trstu bivajoči potrebi v okom prišli, da prilepo imena svojih kandidatov v slov. jeziku, ker oni sodelujejo pri volitvah v mestni zbor skupno s patrijotiko. Organ tukajšnjih „progresistev“ je kmalo zapazil nedolžne slov. listine, ter pričel iz njih norce briti. — Morate vedeti, da tako zvani „progresisti“ (bilo bi bolje

Soča — „bela reka“.

Iz onega časa, ko je še človeštvo v pretesni zvezi s narodo živelo, v njej vérséče se dogodke in spremembe kot viša bitja si predstavljalo, ohranilo se je pri vsakem narodu neko posebno spoštovanje do najvažnejše v njegovej deželi tekoče reke. Kar je bil Egipcjanom Nil, Indom Ganges, kar je Francozom Seine, Nemcem Rena, Rusom Don, Cehom Vltava, to je Slovencev Sava, „hči kraljeva.“ Pa tudi posamezne manjše dežele imajo svoje priljubljene reke, katerih se v pregovorih spominjajo in katere v svojih pesnih nagovarjajo, naj ž njimi tugujejo ali pa njih radost daljnemu svetu oznanjajo.

Naša specifična reka Soča izvira 830 metrov visoko v znožji Travnika, 1½ uro daleč od Savinega vira. Izpod svetlega kamena in grušča se prikaže na dan in dela koj pri izviru mičen slapič, kateremu sledi zaporedoma se več drugih. Njena prva pot derži po kamnitej, dolomitovej strugi in ves čas njenega toka se vali po strugi, z belim peskom napolnjenej. Pri izviru bistra kot studenčica sprejema v se enake rečice in potoke, teče ves čas svojega pota po snažnih tleh, nij torej čudo, da je morda med vsemi alpskimi rekami Soča najčistejša, najbistrejša, še bolj kot avstrijska Aniza.

Zaradi te lastnosti dobila je ime „bela reka.“ Kedo in kede jo je začel prvi tako imenovati ne

regresiste jih imenovati), še ni od tega dosti let, so imeli svoj lastni organ pod imenom „Progresso“; kmalu revčeka ni bilo več — skoro precej po porodu je nehal životariti; s takimi načeli, kakor jih je on zastopal, mu je bilo nemogoče tu v Avstriji kati pognati.

Zdaj pa se je ta druhal poprijela „Tergesteo“ in v njem razodeva ljudstvu svoje misli in nakane. Il „nuovo Tergesteo“ je še slabši od svojega prednika ter tudi njemu se bo zgodilo to, kar njegovemu staremu očancu.

Pravi Avstrije državljan zapazi koj v njem sovrážnika habsburške dinastije; dočim pa gorkega čestilca Italije. On je Avstriji protiven in nevaren!

Imena krajev, potokov, gora v okolici hoče siloma polasčiti: na primer: Opicina (Opčine), ker tu so stanovali stari Opiči; Cologne je dobila ime po nemškem mestu Köln; Scorcola po malem mesticu v Toskaniji; Servola iz latinskega Silvuta; Kontovel od „conta le vele“; Repen-Tabor po njem se imenuje „Castra romana“ ali accampamenti roman; Nanos ime mitologično grškega polboga; Nabrežin imel bi se imenovati „Aurisiua“, menda je v Nabrežini bivala hči boga Avzonija, gospodarja reke Timava? Človek bi skoro verjel, da organ, čestilec blažene Italije, piše nje jezik klasično? Moral bi ga pisati pravilno, da bi si ž njim pridobil hvalo dežele, po katerej noč in dan hrepeni! Moti se vsak, kdor to verjame, temveč mora se reči, da on plava v gramatikalnih in jezikoslovnih pogreškah. — „Progresso“ ne obstoji iz pravih Lahov, ampak večidel le iz odpadnikov, renegatov, polasčencev, od sem k nam priromanih cokljjarjev itd. Ono je zmes, obstoječa iz Slovanov, trzaških Italijančičev, Nemcev, Armencev, Judov itd. —

Slavni „Hermet“, Armenec, mu je kum in je baje zato v mestnej seji agitiral za svojega dojenčka, naj mu privole svoto 400 gld., da bode lože mogel okuževati zrak in polasčevati mesto in okolico.

Se vé, da on je to vest dementiral; reki: Dobil sem nagrade 400 gld., ne da agitiram pri volitvah, ampak da objavljam počasi sodelovanja mestnih očetov v teku treh let. On ima svobodo za se — za Slovence je nima, ali pa se hlina, da jo ima? Ko so slovenski plakati beli dan zagledali, „Tergesteo“ napihnil je svoje krive žile ter pričel jih sumničiti; rekoč: Kaj je trebalo slov. izjav in inena kandidatov po svoje zaključiti?? Potem nadaljuje: Preje so č. g. patrijotike imeli za svoj organ „Triester Zeitung“, zdaj pa tudi teritorijalni „organetto bimensile“ „Edinost“, ki se v Lloydovi tiskarni tiska in ki je od tujih sem k nam priromanih uradnikov uredovan, pa ne od naših kmetov, služi jim za objave! Take objave so za nas in za trzaške mestjane „enigmi“ (uganjke)!

Oho! kolikokrat pa smo čitali v Tergesteovih uvodnih člankih: to in sledeče beremo v St. Petersburgsčaja Vedomosti-h, v Moskovskaja Véd. ali v Istoku, v Vidovdanu itd. Kako, da gospodje Tergesteovci razumejo rusko in srbsko berilo; slovensko jim je pa ugajka? Može da v njih „clubu“ dobi se kakovi možicelj, ki le za silo „kranjsko špraho“ zna? Iz tega se da spoznati golo zavist do vsega, kar je slovenskega; ker še nedolžnih listin ne pustijo v miru in se nad njimi maščujejo. Ker ne morejo kaj tacega pri božjem solncu izvršiti, služi jim noč za izvrševanje njih črnih nakan. Črnijo z ogljem plakate in trgajo jih s strastjo naz zidov, mené, bog vedi kakovo heroslavovo podvzetje so dovršili!

Gospodje! kličem vam, s tako grdim ravnanjem si boste gotovo tudi grd venec slave zadobili! Vi tepate nogoj sv. pravila „slobode“!

Pustite nočno temo raje lopovom, čukom, sovam in šiš-mišim v last; oni naj se radujejo pri luninem svitu, ker solčnega niso vredni.

vemo več. Znano je le, da je bilo to poznanovanje zlasti v rabi konec XV. in v začetku XVI. stoletja, takrat ko se divji Turki tudi Goriško in Furlansko obiskovali. Navadno so hrule njih roparske čete na Kranjsko, redkeje na Štajersko in Koroško. Ali mnogokrat so se obernile pri Reki (Fiume) v Istro in priderle čez Kras do Soče, nekatere krati celo do Taljamenta. Zgodovinarji štejejo sedem večih upadov na Goriško: l. 1469, 1470, 1472, 1477 (31 otabra t. l. so otepli Benečani v hudej bitki pri Gradišči) 1478, 1479 in 1499 (Prim. Goriška zgodovina v Zakrajškovem letniku Parapat, Turški boji v XV. in XVI. veku s posebnim ozirom na Slovence, Matičin letopis 1871, str. 39, 43, 63, 68). V obrambo proti Turkom sezidali so Benečani na zemlji goriških grofov dve terdnjavi. Gradišče in Thalberg v buškej soteski.

Toda tu neso vsi turški upadi na Goriško omenjeni. Hrovatski letopisec Tomažič (Chronicon breve regni Croatiae Joannis Tomasich minoritae, Kukuljevičev Arkiv za provjestnico jugoslavensku, knjiga IX.) piše k letu 1425: „venerunt iterum Turche . . . et transierunt in Carniolam et Carintam usque ad „aquas gradatas“, que vulgo „bile vode“ dicuntur, et multum abduxerunt populum.“ (Arkiv IX. pg. 16). In k letu 1491: „Skayn basa ex Bosna eziens cum XVII. millia equitum versus Carniolam usque ad aquas gradatas, seu „bile vode“, per mensam

Ali se hočete mari vi njim enake storiti? Na kakovi način hočete si pridobiti prvenstvo v mestnih zadevah, če je ljubša vam tema od solnca, dražja laž od resnice, interesantnejši krivica od pravice??

Mi bi Vam lahko s tako mero povrnili, kakor ste vi nam namerili. Ali vi morda mislite, da nimamo še petih forintov, s katerimi bi nič vredno druhal podkupili, kakor ste jo vi, in jej zaukazali vaše plakate v prah zdrobiti?

Toda Slovenec je miran, krotak, potrpežljiv, on ni še nikdar Avstriji pogubljivih tiskovin tiskal, revolucionarne plakate prilepoval, ali petarde metal pod okna c. k. vladniške hiše ali kaj protivnega napram Avstriji počenjal: mariveč on čaka in prosi, zvest si starega pregovora: "Kdor prosi, svobodno nosi". Ne bo "progresistov", ne drugih Avstriji pogubljivih strank, Slovenec stal bo trden, jak na meji ohole, in po naših deželah blepeče Italije.

On bo stena tujim navalom in dokler bo on tu bival, ne bode pretila poguba mogočnej Avstriji! Preje spojedla bode Jadra podnožje Triglavu in preje odnesel bo orel visoko v nebo kipeči Himalaj, kakor ganila se bode Slovencev zvestoba! Propadel bo "Progresso" in ž njim njegova trhla flava, Slovenec pa v večni mu spomin postavil mu bode kamen, koji bo nosil zlate v steno vsekane besede: "Progresso" bil je onih, ki so svoje ime zapisali v valove morja, ribam v večni spomin! Na njegovi rakvi vihrala bo zastava Slave!

Gospodine! ušliši glas molenijo mojega!

X. Y. Z.

Politični pregled.

V Gorici, 30. nov. 1876.

Nekaj se kuha v Avstriji, a kaj se bode skuhalo, tega pač še nikdo ne more vedeti. Ali pojde naše ministerstvo, ali pa madjarsko, ali pošljejo naše državne poslance iz lesenjače domov. Prašanje o do sedaj skupni banki je vso štrečno zmešalo. Naša država je namreč skoraj skoz in skoz dualistična, to je v Translajtanski gospodujejo Madjari, v Cislajtanski pak Nemci; samo banka le je jedna. Nagodba z Madjari bi se imela uže v tej sesiji ponoviti. V to sverho dogovarjali ste se o tej zadevi do sedaj obojestranski ministerstvi. Madjari so uže davnej po svoji žurnalistiki objavljali, da se mora dualistična sistema raztegniti tudi na banko in v ministerskih dogovarjanjih je bajé cislajtanski kabinet nekako privolil v to, čeravno sedaj naše ministerstvo to zanikuje. Po drugi strani pak Madjari hočejo na vsak način to imeti, kar so jim naši ministri, kakor Madjari terdijo, enkrat obljubili. Bomo videli tedaj, kaj bode iz te moke. Če bi naše ministerstvo pri ponovljenji nagodbe zastopalo madjarske tirjatve, potem nastane gotova kriza, kajti v tem vprašanji bodo pač termoglavo deržali se svojih principov naši deržavnozborni Nemci. Potem pa bode moralo iti ali naše ministerstvo, ali pa bode naš deržavni zbor razpuščen. Če pa bode naše ministerstvo zastopalo skupnost banke, potem so dnevi šteti madjarskemu ali našemu ministerstvu.

tardarunt, expoliant ac uastant flama et ferro". (Arhiv IX. pg. 22). Tega leta so bili Turki v Hrušici tepeni (Parapat, Turški boji pg. 91—93).

Kje so bile "aquae gradatae"? To nij izključivo lastno ime, nego generično zaznamovanje vsakega kraja, ki ima take lastnosti. Kjer so stopnice do vode, kanala ali morja peljale, ondi je dobil kraj ime "aquae gradatae." Tako imamo po Slovenskem mnogo rek in potokov z imenom "Bela", t. j. čista, bistra reka. V okolici stare Akvileje je bilo na vzhodni strani mesta pristanišče ob morskem kanalu, kjer so hranili zalogo blaga za vzhodna, pannonska ljudstva. Konec tega kanala s pristaniščem išče Czörnig (Görz—Gradišca I. pg. 192, opomba 2.) blizo današnje vasi S. Canziano (zepadno od Teržiča). Strugo onega kanala si je beržkone izbrala Soča, ko je začela po letu 585 mimo Gradišča, Villesa in Turjaka teči (Czörnig, o. c. pg. 118—119). Tomažiču bi torej pomenile "aquae gradatae" toliko kot dolenci tok Soče, ali morda Soča sploh.

Da se je v onem času Soča res "bela voda" ali "bela reka" imenovala, prepričamo se iz pisma, ki ga je pisal grof Nikolaj Salm, prvi avstrijski stotnik na hrovaškeji meji v obrambo proti Turkom, Vitu Welzerju, deželnemu glavarju koroškemu l. 1522. V tem pismu pravi, da se je zvedelo, "dass der Wascha numals zwelftausent zu Ross starckh und entlich willens sein solle, auf den Carsst und über das "wayss was-

Po štirinajst-dnevni debati o preuredbi deržavne uprave so prišli naši dunajski poslanci do ničevega uspeha. Pražka "Politik" preračunila je, da stane ta "ničev uspeh" našo deržavno blagajnico nič manj nego 100.000 gl.

Finačni odsek deržavnega zbora dokončal je svoje posvetovanje o deržavnem proračunu, kateri izkazuje stroškov 405,574.474 gl., dohodkov pa 376,637.817 gl., toraj primanjkljaja ali deficita 28,937.657 goldinarjev za katerih pokritje bode zopet treba dolg delati.

V zadevi dalmatinskih volitev in nerednostij, katere so se bajé dogodile pri teh volitvah, rogovililo se je od strani italijanskih dalmatinskih avtonomistov po grofu Bondi in od strani Nemcev še na dalje; a minister Lasser odgovoril jim je, kakor je stvar istinita, čeravno ne moremo biti popolnem zadovoljni z njegovim odgovorom; kajti vsa stvar ne spada v kompetenco deržavnega zbora, ampak dalmatinskega deželnega zbora. To bi se še manjkalo, da bi se nepoklicani mešali v take zadeve, ki spadajo eminentno v kompetenco deželnih zborov. Sicer je odgovoril tudi naroden Dalmatincev Pavlinovič nemškimi kričanjem, kakoršen je Giskra, prav pošteno, in sicer v hervaškem jeziku, a nadejamo se, da se oglasi tudi dalmatinski deželni zbor ob svojem času v tej zadevi, ter da odgovori tem nemškim megotcem, kakor je prav in dostojno; ker drugače se ne marajo naši nemški ljubčeki iz same skerbi za naš blagor mešati celó v naše občinske volitve. Najlepša je pa ta, da je v madja. n deržavnem zboru interpeliral gledé dalmatinskih volitev in barona Ročiča poslanec Helfy. Kako neki se le deržnejo Madjari povpraševati po cislajtanskih zadevah, ki jim niso čisto nič mar? Ali se bojé nemara, da bi znala Avstrija v nevarnost priti radi te malenkostne stvari, iz katere je le bernski deržavni poslanec Giskra celega medveda napravil?

Orientalno prašanje hodi za lord Salisbury-jem, ki ravno potuje po Evropi v Štambul. Najpervo skušal je v Berlinu pridobiti Nemčijo za angleške principe v orientalnem vprašanji, a odgovor dobil je takošen, kakoršnega je vsakdo pričakoval, ki pozna staro dobro razmerje mej Prusi in Rusi. Isto tako spodletela je bajé misija njegova pri dunajskem ministru vnanjih zadev. Lord Salisbury je gotovo računil na Avstrijo, ker jo pozna tujec navadno le iz lažnjivega nemškega časopisja, kakor "Neue fr. Presse" in po pobalinskih madjarskih demonstracijah. Skušal je beržkone pridobiti jo za princip neintervencije in stroge neutralitete — a uspeha nij dosegel menda nobenega, kakor se v mnogih varijacijah poroča. Tudi na italijanskem dvoru nahajal bode lord Salisbury iste simpatije za tlačene Slovane in popolno vjemanje z Rusijo, kajti Italija res nima vzroka, da bi šla za Anglijo in za angleške interese, kakor leta 1853,

ser", das uns angezaigt wirdet, die Isnitz genandt sey, zuziehen." Opominja ga torej, naj skerbi, da se berž deželna bramba zbere in pretečo nevarnost odbije (Notitzenblatt 1858 pg. 201).

Tu je torej naravnost rečeno, da se Soča "bela voda" imenuje in Tomažičeve "bile vode" ne morejo drugzega pomenjati, kot Sočo. Morda so turški roparji, ki so bili večidel po mohamedanjeni Jugoslavoani, sami dali ta pridevek naše Soči, ker neso imeli doma tako bistrh rek in tudi na svojih roparskih potovanjih neso enake našli. To mnenje poterjuje ljudska pravljica o "turškem križu" na cesti med Ročnjem in Dolenjimi seli. Pripoveduje se namreč, da so bili kmetje na hribu, ki se vleče med onima vasema ob desnem bregu Soče, veliko kamenja nanesli in ga nad Turke zavalili, ko so se ti spodej po cesti proti Tolminskemu pomikali. Tako je kamenje potlačilo in v Sočo pobrisalo vse Turke, razen načelnika, ki je potem na onem mestu z mečem križ v skalo zasekal govoreč: "Pri tem znamenji prisegam, da ne bodemo ne jaz ne moji nasledniki več hodili, koder "bela voda" teče in kjer take gore v nebo kipe." Zgodovinsko je res, da so šli Turki 23. julija 1478 po Kanalu čez Kobarid in Bec na Koroško, a da bi je bil kedo na potu nadlegoval, se nič ne ve. (Prim. Parapat, Turški boji pag. 6v). M. L.

v boj proti Rusiji, ki jej ne donese nikacega haska, če tudi zmaga. Dobro je, da spoznavajo naši kontinentalni politikarji, da Anglež je kramar, ki upotrebi vsa sredstva, da le ima on nekoliko dobička, za druge mu nij mar.

Po tem takem pride gotovo tudi lord Salisbury do tega prepričanja, kakoršnega smo mi. Boj mej Turčijo in Rusijo je neizogiben, kajti Rusija hoče materialne garancije imeti za uvedenje reform, in ta je posedenje Bulgarije, česar pa Turčija nikdar ne privoli, kakor tudi ne, da bi se vsi Mohamedanci razročili in Čerkezi v Azijo nazaj poslali. Toraj boj na vsak način.

Rumunska vojska, ki je uže nekaj časa vsa v orožji, pomika se od Donave proti ruski meji, a ne da bi nemara branila Rusom vhod v Rumunijo, temveč da se še o pravem času združi z rusko vojsko, katera je zbrana pod Nikolajem okolo Kišeneva ob rumunskeji meji. Tudi Gerška napravlja se na boj, da otmé svoje brate turškega jarma.

Razne vesti.

Zadnja številka našega lista bila je konfiscirana zaradi uvodnega članka "Italijanizem nevaron Avstriji". Zaradi praznika nij mogoče tiskarni tiskati priloge; odškodovali bodemo pa naše naročnike s prilogo za božične praznike. —

Na cesti mej Plavami in Solkanom odnesla je narasla Soča dva vozova, obložena z raznim blagom; tretjega nij mogla voda pobrati, ker je bil z blagom dobro obložen in pretežek a zvernila ga je vendar. Soča je namreč izstopila vsled močnega deževja. Vozniki morali so valed naglega naraščanja Soče izpreči in vozove pustiti na cesti v vodi, katera je koncem tako narasla, da je dva lažkejša vozova vzdignila in ju odnesla. —

Koledar in deželni vodnik za leto 1877. zbirka natančnih naslovov vseh uradnih, šol, zavodov, javnih in privatnih — z imeni trgovcev in obrtnikov po vseh županijah na Goriškem, je izšel in se dohiva pri P. Mora v Gorici za 60 sold. Naročuje naj se z listnico (Correspondenzkarte). Kedor jih kupi 10, dobi enega na vrh.

Jugoslovanske slike. G. Grünhut, zastopnik narodne tiskarne v Zagrebu, oglašil se je pri nas in pustil nam je sledeče slike: "Ranjeni Černogorec" krasni v Parizu izdelani bakrorez v velikem formatu stane gl. 5. "Jugoslovanski vojskovodje" z 22 podobami raznih vodjev srbske in ustaške vojske, velja samo gl. 1.20 in podobi črnogorskega kneza in kneginje skupaj na eni sliki, katera velja 40 soldov. Omenjene slike dobivajo se pri čuvajki v čitalnici goriski in se tudi lahko naročajo pismeno pri našem upravnistvu. Naj ne zamudé naši rodoljubje omisliti si krasen kinč za svoje sobe.

Iz nakelske županije se nam piše; 29. prešlega meseca je bila starešinstvena seja in prva točka dnevnega reda je bila razprava o prevdanku za leto 1877, katera je bila jako živahna. Prav močno nas je razvesil naš novi tajnik Aleksander Mahorčič, ki nam je prav lepo vse v slovenskem jeziku predaval. Ker niso bili zapisniki predpoldne še doveršeni, šli smo k obedu, pri katerem so se razne napitnice napravile našemu poslancu g. Franju Mahorčiču in našemu verlemu tajniku. A mej najlepšim veseljem in živahnim razgovorjanjem pride nas klicat naš župan in nas je s prav surovim svojim obnašanjem močno razžalil. Posluževal se je taci izrazov, da jih ne smemo še napisati ne.

Ivan Mercina, ki je pred dvema letoma z odliko končal učiteljske v Gorici, napravil je ta mesec pred izpitno komisijo v Gorici izpit za ljudske in meščanske šole, in sicer iz zgodovine, geografije in slovenščine s slovenskim in nemškim učnim jezikom. On je do sedaj prvi slovenski učitelj na Goriškem, ki je položil izpit za meščanske šole. Zaradi tega mi mlademu proseškemu učitelju čestitam ter mu iz dna svojega srca zakličemo: slava!

Adele Spitzeder je bila velika sleparica bavarska, katera je večidel ljudi nižjega stanú ospleparila za milijone goldinarjev. Enaka sleparica uganjala je take sleparije v graški bližini in ogoljufala večidel poselskih ljudi za nič manj nego 80 tisuč goldinarjev. Izvabljala je vbogim poslom denar z obljubovanjem velikih obresti, kakor nekdanji dunajski Placht,

Jeden revež, ki je na ta način izgubil vse svoje, ubil je moža te sleparice iz jeze in se je potem še samega obesil. Ravno kar verši se v Gradci sodnijska obravnava proti njej in gotovo bode dobila to, kar je se svojimi sleparijami zaslužila, namreč nekoliko let ojsre ječe.

Francesconi-ja nij pomilostil cesar, kakor je mnogo časniki pisalo, in obešen bode berzkone. Za njegovo ljubico in sina nabirajo dunajski nekateri časopisi doneske.

Sinigoj iz Renč, o katerem smo v zadnji številki pisali, da je bil od bratov Zanier trikrat z moži zaboden, umeril je v terzaški bolnici. Jednega morilca so bajé uže našli in ga zaperli, a po drugem se bajé še nima sledu.

Dunajski pivovarji povišali so ceno pivi za 1 goldinar pri hektolitru, ker je bajé hmelju cena porastla. Dunajski kerčmarji uporabili so pa to priliko in povišali ceno litru za 2 krajcarja. Na Dunaji se potóči vsaki dan, kakor pravijo dunajski listi, blizo 250 tisuč litrov pive, tedaj bi imeli v celem letu kerčmarji vsled povišanja cene za 2 kr. pri litru dobička ali bolje več dohodka 1,725.000 goldinarjev, katerega polovico dobe pivovarji.

Nesreča pripetila se pred nekolikimi tedni na isterski železnici mej Divačo in Polo. Nek železničin čuvaj podal se je po poroki in po doveršeni gostiji v noči in z dovoljenjem štacijskega načelnika z navadnim malim železniškim vozičkom za delavce proti svoji postajici. Ko je voziček derdral najmočneje, pride tudi od druge strani enak voziček z inženirji v hitrem diru. Ustaviti svoj voziček nij bilo nikomur mogoče, ker se niso jeden drugega še o pravem času zapazili. Vozička tresčila sta toraj z vso močjo skupaj, a žalibog da je pri tem mlada ženica izgubila obe nogi in jedno roko. Drugemu se nikomur nij kaj žalega zgodilo, ker so menda preje iz vozičkov poskakali.

Pri volitvi. IV. volilnega razreda terzaškega zmagali so Progresovci z veliko večino proti Patrijotiki. Nočemo trditi, da bi bila Patrijotika zmagala, ako bi jo bili tudi vsi oni Slovenci podpirali, kateri bivajo v Terstu, katerim se je pa Patrijotika s tem zamerila, ker se je napram Italijanom po časopisji opravičevala, da nij dala ona tiskati slov. plakatov gledé mestnih volitev in da nij sploh v nikaki dotiki z njim, čeravno je resnično, da so bili plakati tiskani z njenim vedenjem.

Iz Krasa se nam piše: 28. nov. Pes nekega posestnika v Komnu je stekel, sklal dve kravi v Štanjelu, več psov po Krasu. Kravi ste poginili, tudi nekateri psi na steklini — večino pobil je pa konjederec, ki ga je c. k. okr. glavarstvo sežansko na Kras poklicalo. Da bi bilo kako človeško življenje v nevarnosti, se še ne ve.

V Štjaku vbil se je pretečeni teden nek prešičar imenom Prijatelj — bil je bajé predobre volje — in spozabil se je revež, kako se v normalnem stanju po stopnicah hodi.

V Hruševici je pred 14 dnevi mati nevedoma svoje dete mesec dnij staro v postelji zadušila. V Lipi je neko dete tudi pred dvema tednoma pogorelo.

Iz komenske žandarmerijske postaje vnesel je peto, Bog ne kam, nek žendarm imenovan Kenič — zakaj se ve ve! Z izgovorom da gre k „ljubci v vas“ izvabil je nekemu iz Komna civilno obleko — pa kakor se zdi, ženi se dalje časa, kakor je pri nas na Krasu navada! Bog mu daj srečo pri sladkem opravlilu!

Sv. Martin se je po Krasu letos gledé ženitnin slabo obnesel. Pravijo nekateri — da Kraševac takrat rad ne ženi, ko ima malo ajde — letos se je pregovor skoro da uresničil. Da mora biti slaba letina, sklepati zamore človek že iz tega, da je ljudem celó veselje do najprijetnejših reči prešlo — namreč do ženitnin — Bog daj, da bi bilo skoro drugače — in bile rešene s pomočjo dobrih letin vse ženina — željne — mlade in stare device.

Beseda v Dornbergu zadnjo nedeljo bila je kaj močno obiskana; kakor navadno v Dornbergu, se je tudi ta pet dvorana precej v začetku napolnila z domačim ljudstvom in došlo je tudi nekoliko gospode iz Gorice, Cernič in drugih bližnjih krajev. Ta beseda bila je prav za prav improvizacija čerliškega krasnega spola, kajti glavne role imele so dame iz Cernič, katere so nam pokazale sopet kaj novega, na deželi dosedaj še nenavadnega. Občudovali smo v gospej Kernikovi, učiteljici v Čerličah, jako spretno dobro in simpatično govornico. Mislite si samo kak vtis napravi na občinstvo simpatična gospa, ki na enkrat stopi na oder in vam začne z ognjeno besedo govoriti o vseh važnejših in ginjlivejših točkah slovanske zgodovine ter sklene svoj na logiko dogodkov

oprt govor z refrenom: Slovanov je prihodnost. Da je bil po tako lepem in jedrnatem govoru iz ženskih ust vtis velikansk, posebno pa na priprosto naše ljudstvo, misli si lahko vsak; saj je to prav redka prikazen in naš spominja na izrek nekega velikega ital. narodnega politikarja, da so ženske velevažen faktor pri osvobojenji narodov. Da bi omenjena gospa le imela prav mnogo posnemovalk, ki bi tako gorko znale zagovarjati na javnem odru pravice slovenstva. Slišali smo po tem tudi sestro omenjene gospe, gosposodično Rotovo iz Ljubljane, ki nam je v lepih samospevih pokazala krasen, čist in visok, pa jako elastičen glas. Gosposodična kaže, da ima zraven glasu tudi še precejšnjo šolo in prav zato bi želeli, da bi hotela tudi v goriški čitalnici pod vodstvom našega Hribarja stopiti na oder, gotovi smo, da se bo goriški gosposodi takoj močno priljubila.

Gospa Kanclerjeva kot deklamovalka naš je tudi iznenadila; ne bi bili nikoli mislili, da se v Čerličah nahajajo take izvrstne moči, saj mi takih pogrešamo v Gorici in čuditi se je, da Čerličanje ne napravljajo pogostoma narodnih zabav. Konečno naj omenimo še dornberškega pevskega zbora, kateri je mej posameznimi točkami pel prav teške, po Slavcu vpeljane pesni in sicer tako dobro in precizno, da smo se čudili. Slavec je uže zaplodil dobro petje po deželi in zato-rej je to društvo najvažnejše gledé splošnega napredka. Po besedi bila je skupna večerja in prsta zabava. Prepevalo se je in švigale so napitnice gostom iz Gorice, gospe in gosposodičnam, katere so osnovale tako lepo besedo, kakoršne Dornberg še ne pomni. Potem se zahvali g. Povše navzočnemu občinskemu zastopu za čast, katero so mu skazali s tem, da so ga izvolili častnega srenjčana dornberškega, na kar se mu starešinstvo priporoča, da bode kot poslanec naroda vedno strogo narodno postopal in se brigal za narodove koristi. Napilo se je tudi Lavričevemu spominu, in pri tej priliki sklenili so navzočni odborniki, da bodo v obroku 1 meseca v Dornbergu napravili veliko besedo z vstopnino, katera se bode porabila za Lavričev spominček v Ajdovščini. In tako se je vršila prekrasna zabava do pozne noči in ko se odpeljejo Goričani, spremili so jih Dornberčani s petjem in ogromnimi „Živioklici“.

Mi pa moramo priznati, da malokje na Goriškem, in teško kje na Kranjskem, so ljudje tako narodni in znajo napravljati take koristne in zabavne besede, kakor Dornberčani, katere smemo imenovati vrlo napredujoče Slovence.

Porotna sodnija obsodila je 23. t. m. Juštino Pitamec iz Kamence pri Volčah (Tolminsko) zarad tajnega poroda na 4 mesece težke ječe; 25. t. m. je bil Ant. Princič iz Cerovega nekrivega spoznan sleparije; 27. t. m. pa so porotniki Jožeta Lična iz Miklavi pri Rihenbergu, 20 letnega fanta, dosedaj še nikdar kaznonavega spoznali krivega umora in sodniki obsodili so ga po § 136 k. z. na smrt. — V smrti je omenjeni obsojenec očeta svoje ljubice in sicer premišljeno; a mogoče je, da ga cesar pomilosti gledé na njegovo poprejšnje življenje, in na druge okolnosti.

Od kar so porotne sodnije v Gorici, je menda ta še le drugi na smrt obsojen.

Dne 4. t. m. bil je krivega spoznan umora 26 let stari Jakob Malik, oženjen delavec, iz Ločnika poleg Gorice in vsled tega obsojen na šest let težke ječe, poostrene z jednim postom vsaki mesec; in 5. t. m. bila sta nekriva spoznana goljufige 51 let stari Josip Šuligoj in 50 let stara Neža Šuligoj, rojena Bucik, oba iz Avč pri Kanalu, starši trojih otrok.

Znani dobrotnik grof Giulay se je zavezal, da bo za hrano goriških revežev dal vsaki mesec 50 gld. in je ob enem podaril 100 gld. za napravno obleke raztrganim revežem. Gospod je silno bogat; a saj nekaj stori za reveže, kar kaže, da mu bogatija nij popolnoma oneblazila srca, kakor se to čestokrat godi, posebno mej slovenskimi bogataši.

Vstajniški vodja pop Musič bil je od avstrijskih žandarjev vgrabljen in v Raguzo odpeljan. Kam ga poženejo od tod, Bog naj ga vedi. Berzkone pride v Celovec, kjer bivata uže dva druga hrcegovska junaka. Ali bi ne bilo pač bolje, da bi vse te boritelje za kerst in svobodo pustili po svojem potu, kakor so se pustili bivši v Celovcu internirani Turki?

Josip Kocijančič-evih slovenskih narodnih pesmi prvi vezek v lepi, lični obliki, dobiva se, kakor smo uže enkrat v našem listu objavili, pri skladatelju g. Josip Kocijančič-u v Kanalu in tudi pri g. Franjo Ferli v Gorici. Vsi prijatelji slovenskega narodnega petja prosijo se s tem, naj si v kolikor mogoče velikem številu naročujejo lepih narodnih pesmi in naj s tem omogočijo še nadaljno izdavanje. Mislimo, da nam nij potreba še posebej hvaliti Kocijančič-eve zbirke, ker se dobra stvar uže sama sebe hvali. Na to pa moramo vse naše resnične narodnjake opozoriti, da ne opustijo lepe prilike podpirati tako

započetje, katerega nalog je, odkriti lepi narodni zaklad in ga tudi utelesiti. Ne pustimo, da bi se nam od naših potomcev očitalo, da nismo vedeli ceniti dragocenosti, katere so se nam ponujale. Cena jednemu vezku, ki obsega 26 narodnih pesnij in poleg še lep znani venec Kocijančič-ev je jeden goldinar.

Zadnje vesti.

V notrajnem zgodilo se je gledé bankinega vprašanja od strani nemških ustavovercev, kakor smo pisali v političnem pregledu. Nad 180 nemških poslancev sprejeli so jednoglasno predlog, naj se zavernejo madjarske tirjatve, Nemški listi pišejo, da je notranja kriza neizogibna. Vendar je mogoče, da se ustvari neka-košen nagodben provizorij radi orijentalnih homatij.

Konferencija štambulska odložena je za nedoločen čas, kar pomenja po našem mnenji neizogibno vojsko Rusije proti Turčiji. 150.000 Rusov pripravljenih je za marš v Turčijo, katerim se pridruži še 52.000 Rumuncev z 12.000 konj in 100 topovi. — Miriditi spuntali so se tudi proti Turčiji in od sedaj bode še 8.000 hrabrih miriditskih junakov bojevalo na čerogorski strani. Miriditi gredó v boj za ustanovitev albanskega kraljestva pod svojim princem Prenk-om.

Razpis učiteljske službe.

Po določbi c. k. deželnega šolskega sveta za Istro razpisuje se s tem služba učiteljice v Jelšanah sé slovenskim učnim jezikom, s katero je združena po določbah deželne postave 3. novembra 1874 št. 30 letna plača 320 gld., pravica do postavnih priklad i stanovanje u naravi ali dotična odškodnina letnih 50 gld.

Prosivke naj svoje prošnje previdjene z dokazom učiteljske sposobnosti i dosedanjega službovanja, ako so uže v službi po poti predpostavljene šolske oblasti, ako ne naravnost pisajočemu uložijo, najpozneje do 31. decembra t. l.

C. k. okrajni šolski svet.

Voloska 29. novembra 1876.

Pozor!

Podpisani naznanja slovenskemu občinstvu, da je prevzel znano gostilno pri „zlata zvezdi“ na starem tergu in da si bo po vsej moči prizadeval zadovoljiti občinstvo z dobrimi in cenimi pijlačami in jedili in točno postrežbo. Daje se tudi v najem velika sobana, katero je imelo do sedaj v najemu goriško filharmonično društvo, in opozoruje se, da je za razsvetljenje preskerbljena plinova svečava.

SIMON KUKETZ.

ADVOKAT

dr. Jožef Licen

odprl je svojo pisarno v Gorici v Raštelu, v hiši Pich, (poprej Juch) št. 299, II. nadstropje.